

– кооперація з іншими правоохоронними та наглядовими органами, міністерствами, відомствами, організаціями щодо спільного використання власних ресурсів та участі в спільних заходах;

– демонстрація ефективності дій, і, зрештою, скорочення чисельності осіб, втягнутих у кримінальний бізнес.

Запровадження системи ІЛР дозволить:

– удосконалити механізми накопичення, обробки, оцінки та аналізу інформації й привести системи аналізу інформації у відповідність до європейських стандартів;

– упровадити сучасні технології для послідовної багатоаспектної оцінки криміногенної обстановки й прогнозування її розвитку на всіх рівнях управління;

– забезпечити розвиток міжнародної та міжвідомчої співпраці з питань обміну інформацією та спільного аналізу загроз;

– створити ефективну і гнучку систему підготовки персоналу з питань інформаційного аналізу.

Павлов Д. М. – доктор юридичних наук, доцент, військовослужбовець Управління державної охорони України;

Пугач С. М. – перший заступник начальника Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ І ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ЯК ФАКТОР ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ

Реалізація євроінтеграційної моделі розвитку в умовах протидії зовнішній агресії, яка в публіцистичних джерелах отримала назву «гібридна війна», вимагає від нашої держави активізації процесів детінізації економіки та протидії корупції, яка, мов іржа, руйнує економіку зсередини, нівелюючи авторитет держави та її органів. Унаслідок соціально-економічної кризи збільшується частка тіньових, злочинних коштів, власники яких намагаються надати їм законного

походження. Ці кошти проникають до різних галузей економіки, зокрема кредитно-фінансового й банківського секторів, а також зумовлюють зростання ймовірності використання таких коштів терористичними угрупованнями. Крім того, ускладнення процедур легалізації тіншового капіталу має стати реальною перешкодою для розкрадання бюджетних коштів і подальшого існування «метастаз» клептократичної моделі економіки.

Світовий і вітчизняний досвід та наукові дослідження свідчать, що найефективнішими заходами мінімізації та протидії організованих злочинності й корупції є запровадження дієвого контролю за фінансовими інституціями. Удосконалення державного фінансового моніторингу сприятиме підвищенню дієвості національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [1, с. 42–44].

З позиції забезпечення прийняттого ризику економічної безпеки найбільш деструктивним чинником є зрощування тіншового капіталу з державним апаратом. Посилюється вплив тіншового капіталу на різні сфери політичного життя, зокрема діяльність партій, народних депутатів, регіональних владних структур та органів місцевого самоврядування, засоби масової інформації. Усе це підриває авторитет системних перетворень, міжнародний імідж держави, загрожує національній безпеці [2]. Теоретичні джерела, офіційні звіти державних органів і міжнародних організацій свідчать, що значною внутрішньою загрозою в Україні є активізація «тіншової» економіки та посилення її криміналізації на тлі високого рівня корупції. Згідно з даними всесвітньої організації Transparency International, у 2012 році Україна за рівнем прозорості економіки посіла 144 сходинку, опинившись після Непалу, Пакистану, Нігерії. На жаль, за результатами 2014 року ситуація покращилась несуттєво – наша держава підвищила свій рейтинг лише на дві позиції, посівши 142 (із 175 можливих) місце за рівнем прозорості та протидії корупції [3]. За 2015 рік Україні вдалося заробити лише один додатковий бал за результатами світового Індексу сприйняття корупції CPI 2015 року. Нині індекс CPI країни становить 27 балів зі 100 можливих, що лише на один бал більше, ніж 2014 року. У всесвітньому рейтингу

Україна сьогодні посідає 130 місце з-поміж 168 позицій. Незначне зростання індексу стало можливим завдяки збільшенню суспільного осуду корупціонерів, створенню антикорупційних органів та появі руху викривачів корупції. А от зволікання із реальним покаранням хабарників, а також збільшення корупційної складової в стосунках бізнесу та влади не дають Україні зробити рішучого кроку вперед [4]. Можна констатувати, що наша держава активно впроваджує в законодавство рекомендації FATF, про що свідчить запровадження системи електронних закупівель, запровадження е-декларування, активна діяльність антикорупційних органів і громадських організацій.

Важливе значення під час визначення рівня корупції в будь-якій державі приділяють питанням побудови та функціонування національної системи запобігання та протидії відмиванню корумпованих активів. Зазначена система в порівнянні із низькими показниками ефективності загальної антикорупційної системи перебуває на досить високому рівні розвитку, підтвердженням чому є прийняття в межах антикорупційного пакету реформ, нового закону в цій сфері – у жовтні 2014 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Цей нормативно-правовий акт сприяє подальшій розбудові системної боротьби з відмиванням грошей, підтверджуючи європейський вибір розвитку нашої держави [5–6].

Нині нагальною проблемою для країни є виявлення та повернення прихованих і викрадених фінансових активів. Важливо виявляти особливу уважність на етапі як визначення, так і блокування цих активів. Заморозити виявлені тіньові активи нелегко, однак більш важливо і складно повернути їх у легальний обіг як ресурси державного бюджету [1].

В умовах зростання рівня військово-терористичних загроз економічній безпеці доцільним є перегляд нормативно-правових актів, присвячених питанням взаємодії органів влади у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Зокрема, варто прийняти стратегічний план розвитку системи

державного фінансового моніторингу (фінансової розвідки) на 2017–2020 роки, використовуючи міжнародний досвід у цій сфері.

До того ж, з метою уніфікації термінології та адаптації вітчизняного законодавства до стандартів ЄС, а також урахування потреби активізації діяльності щодо протидії корупції, доцільно розглядати діяльність із фінансового моніторингу саме як фінансову розвідку (зокрема є можливим перетворення з органу адміністративного на орган правоохоронного типу). Водночас Державну службу фінансового моніторингу слід реорганізувати в Державну службу фінансової розвідки. Причому найбільш ефективною моделлю (як свідчить досвід США) є співпраця фінансової розвідки безпосередньо з Державним бюро розслідувань, створення якого також має стати наступним етапом на шляху створення сучасної та дієвої системи антикорупційних органів.

Іншим важливим кроком, спрямованим на реалізацію антикорупційних заходів, має стати запровадження особливого режиму рахунків для публічних діячів і пов'язаних із ними осіб. Саме верифікація цієї категорії суб'єктів після проведення електронного декларування дасть змогу виявити та вилучити активи, отримані корупційним шляхом [7].

Предметом подальших наукових розвідок слід вважати питання підвищення ефективності застосування антилегалізаційного механізму з метою протидії корупції та забезпеченню адекватного рівня економічної безпеки в Україні.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» / А. Г. Чубенко, М. В. Лошицький, С. С. Бичкова, Я. В. Котляревський. – Київ : Ваіте, 2015. – 816 с.

2. Економічна безпека : навч. посіб. / [О. Є. Користін, О. І. Барановський, Л. В. Герасименко]. – Київ : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2008. – 400 с.

3. The Transparency International Corruption Perceptions Index [Electronic resource] / Transparency International. – Access mode: <http://www.transparency.org/cpi2014/results>. – Title from screen.

4. Індекс корупції CPI-2015. Лише на один бал піднялась Україна у світовому рейтингу сприйняття корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/news/oficial/5741.html>. – Назва з екрана.

5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовт. 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50–51. – Ст. 2057.

6. Збірка актів законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (з коментарями та роз'ясненнями) / уклад. : С. С. Бичкова, Я. В. Котляревський, М. В. Лошицький [та ін.]. – Київ : Ваіте, 2017. – 1052 с.

7. Павлов Д. М. Протидія відмиванню коштів та фінансуванню тероризму як фактор забезпечення економічної безпеки держави та протидії корупції: теоретико-правовий аспект / Д. М. Павлов // Публічне право. – 2017. – № 1 (25). – С. 33–41.

Предборський В. А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ТЕОРІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Економічна наука, зокрема дослідження процесів тіньової економіки, у її сучасній системно-методологічній конфігурації перебуває в стані кризи. Її найсуттєвішими проявами, на думку А. Гальчинського, є глибокі системні суперечності, які виявляються на методологічному рівні – на рівні філософії економічної науки, обґрунтування фундаментальних гіпотез, що визначають загальну логіку сучасних суспільних трансформацій, лише з урахуванням яких можливо